

Zolang Europa geen echte leiders heeft, en ook geen visie, geven we Amerika veel te veel ruimte.

Trouw 15 september 2006

Wat iedereen al heel lang vrij zeker wist blijkt te kloppen: de Amerikaanse geheime gevangenissen bestaan echt. Politici van links tot rechts uiten nu al meer dan een jaar hun zorg omdat daar verdachten ongecontroleerd worden vastgehouden en mogelijk worden gemarteld. En dat staat haaks op de mensenrechten. De kampen werden in één adem genoemd met Guantánamo Bay en Aboe Ghraib. Dit alles speelde een belangrijke rol bij het debat over de uitzending van troepen naar Uruzgan. Steun aan een bondgenoot is prima, mits die zich een beetje gedraagt.

Maar de kern van de zaak is dat Bush gelogen heeft. Een leugentje om de bestwil is aanvaardbaar, zeker in de strijd tegen het internationale terrorisme. En dat een politicus soms liegt (het heet dan ineens jokkebrokken), wordt wel begrepen. Het probleem met Bush is dat dit niet de eerste keer is. Irak zou over massavernietigingswapens beschikken en Saddam Hoessein zou contacten met Al-Kaida onderhouden. Er is sprake van een patroon.

In de strijd tegen het terrorisme is kennelijk alles gepermitteerd. Wat dat laatste betreft, kan ik een eind meegaan. Ik moet eerlijk bekennen dat ik weinig medelijden heb met types als Khalid Sheik Mohammed, het brein achter de aanslagen van 11 september 2001. Ook hij zou in een van die gevangenissen zitten. En het lijkt mij denkbaar dat de door Bush erkende 'harde ondervragingsmethoden', kortweg martelingen, ook op hem zijn toegepast.

Het echte probleem van liegen is dat de legitimiteit van de Verenigde Staten als supermacht wordt aangetast. Een president die hamert op waarden als vrijheid en democratie, behoort per definitie het recht te eerbiedigen. Zo niet, dan is dat gehamer op waarden hypocriet, waardoor geloofwaardigheid en vertrouwen, dus het beleid, worden ondermijnd.

Vandaar dat het parlement deze kwestie zo serieus neemt. Ik ben ervan overtuigd dat minister Bot ook wel aanvoelde dat het fout zat met die geheime gevangenissen. Vorig jaar nog, vroeg hij de Amerikaanse minister Rice na een Navo-raad om opheldering. Met haar antwoord was hij maar matig tevreden. Maar zolang hij geen formele bevestiging van de Amerikanen kreeg, kon hij daar weinig mee.

De positie van Bot is niet zo interessant. De roep uit de Kamer, om de onderste steen boven te krijgen, ook niet. Waar het om draait is de vraag hoe wij verder moeten met een bondgenoot die de waarheid niet zegt. Waarom zou je zo'n bondgenoot steunen in de strijd in Irak en Afghanistan, de crisis in het Midden Oosten en in het onder druk zetten van Iran? Het gebrek aan vertrouwen zou kunnen verklaren waarom de landen van de Europese Unie te weinig doen in Irak en Afghanistan en veel in de richting van Iran. In Irak en Afghanistan maken de Amerikanen uiteindelijk de dienst uit; in de kwestie-Iran hebben de Europeanen meer armslag. In tegenstelling tot de Amerikanen onderhouden wij diplomatieke betrekkingen en worden wij minder gehaat.

Veel interessanter is de discussie over het gebrek aan vertrouwen in de context te plaatsen van wat wij zelf willen. Protesteren en opheldering vragen zal niet leiden tot Amerikaanse

koerswijziging. Beïnvloeding van het Amerikaanse beleid is slechts mogelijk als wij zelf een vuist kunnen maken en er alternatief beleid tegenover kunnen zetten. Moreler en in lijn met het internationale recht.

Dat kan alleen in Europees verband. En daar zit hem de kneep. Zolang de Europese integratie niet verder wordt verdiept, Europa geen echte leiders heeft en politici weinig visie op de plaats van Europa in de wereld hebben, geven wij de Verenigde Staten alle ruimte hun eigen plan te trekken. Dat Amerikaanse beleid ligt dus deels aan ons zelf.

Rob de Wijk